

Denne søgbare PDF-fil er downloadet fra min personlige hjemmeside www.ronlev.dk.

Det er tilladt at dele PDF-filen med andre, da der ikke er ophavsret til titlen.

Besøg www.ronlev.dk. Måske er der andre af mine flere tusinde artikler og scannede bøger, der har interesse.

Mange venlige hilsener

Claus Rønlev

J. V. CHRISTENSEN

TIDER OG SKIKKELSER

I MIDTSJÆLLANDS

HISTORIE

(VI)

SÆRTRYK AF RINGSTED FOLKETIDENDE

RINGSTED
FOLKETIDENDES BOGTRYKKERI
1922

**EN RIGSDAGSMAND
FRA TYBJERG SOGN.**

Til Tybjerg Sogns Historie hører ogsaa Skildringen af en Mand der — udgaaet fra Bondestanden — paa et ret tidligt Tidspunkt kommer til at indtage en fremtrædende Plads, ikke alene blandt sine Standsfæller i snævrere Forstand, men for det hele Land.

Christen Christensen, Tybjerg, er et Navn, som den ældre og ældste Del af Slægten i Midtsjælland kender, og som heller ikke Nutiden bør glemme. Om ham skrev den gamle Bondeskildrer D. E. Rugaard ved hans Død, at han aldrig svigtede sine Vælgers Tillid. Og gør man sig den Ulejlighed noget mere i Enkelt-heder at følge hans Livsbane, vil man se, at han i et afgørende Øjeblik djærvt tolkede Bondestandens Syn paa Øjeblikkets mest brændende Spørgsmaal.

— — —

Forrest blandt Underskriverne af Overenskomsten om Hoveriets delvise Afløsning paa Tybjerggaard (1842) staar Navnet Christen Pedersen, skrevet med egen Haand.

Om ham hedder det, at han var en efter sin Tid kundskabsrig og tillige retskaffen og hæderlig Mand. Hans Hustru hed Birthe Christensdatter. Og deres ældste Søn, der er opkaldt efter Morfaderen, er Christen Christensen,

der fødtes den 12. December 1822, konfirmeredes 1837 af Sognepræst Tryde (med meget gode Kristendoms- og øvrige Skolekundskaber) og den 24. Marts 1845 ægtede Pigen Margrethe Christoffersdatter, ligeledes af Tybjerg.

Gamle Christen Pedersen var født 1780 og havde altsaa indenfor sit Livsløb oplevet de store Ændringer i Bondestandens Kaar. Da han i 1850 blev 70 Aar, overdrog han sin Fæstegaard (52 Tdr. Land, 4½ Td. Hartk.) til sin Søn, og en Maaned senere afgik Christen Pedersen ved Døden.

Chr. Christensen er tidlig fra sit Hjem blevet præget af den Tids Bondevennetanker, Bestræbelserne for kommunalt og (efter Tidens Begreb) politisk at gøre sig gældende til Held for Folket. Og at hans Sognefæller har set op til ham, fremgaar bl. a. deraf, at han allerede som 30-aarig vælges ind i Herlufmagle-Tybjerg Sogneforstanderskab.

Chr. Pedersen havde været Sog-

nefoged, og allerede i 1856 udnævntes Chr. Chr. til at beklæde baade Lægdsmands- og Sognefogedstillingen, og ligesom han — omtrent til sin Død — var Medlem af Sogneforstanderskabet, blev han i 1859 valgt ind i Præstø Amtsraad.

Det afgørende Trin ud i den store Offentlighed foretog Chr. Christensen, da han i det bevægede Aar (1864) kort efter Dybbøls Fald under Vaabenstilstanden efterkom en Opfordring til at stille sig som frisindet Kandidat i Næstvedkredsen til Valget d. 7. Juni.

Næstvedkredsen var ganske vist repræsenteret af en Mand af den folkelige Retning, Gaardfæster J e n s A n d e r s e n, Skelby; men der var i Kredsen en Del Utilfredshed med ham. Jens Andersen havde i 1858 erobret Kredsen fra dennes fleraarige Repræsentant, Gaardfæster Jokumsen. Han var siden blevet genvalgt, idet han ved Valget i 1861 havde slaaet Hofjægermester Post, Broksø, med ca. 230 St.s Flertal.

Chr. Christensen havde mange Betænkeligheder m. H. t. at lade sig opstille. Men disse lettedes ved Jens Andersens forstaaende Holdning. Paa selve Valgdagen udtalte J. Andersen, at han stillede Vælgerne frit og udtalte sig anerkendende om sin Modkandidats Egenskaber. Chr. Christensen valgtes med 422 St., medens Jens Andersen fik 323 St. Han genvalgtes gentagne Gange.

Chr. Christensen havde allerede fra sin første Opstilling stærk Tilknytning blandt Borgerskabet i Næstved By — det var ellers ikke paa den Tid almindeligt, at de bondevenlige Kandidater stod godt i Købstæderne —. Det er saaledes betegnende, at da han den 21. Juli 1866 under 1. Behandling af den reviderede Grundlov tager Ordet for at begrunde sit Nej til denne Grundlov, gør han det bl. a. med de Ord, at han ligefrem er opfordret baade af Land- og Købstadboere — endda specielt af Købstadboerne — til at sige dette Nej.

Chr. Christensens Indlæg imod 66-Forfatningen faldt med Fynd. Naar han alligevel under Debat-ten fik en haard Dyst at bestaa med Latteren i Folketinget og paa Tilhørerpladserne, skyldtes det en — for den Tid — noget for drastisk Udtalelse, idet han sagde, at Bønderne ved at stemme for dette Forslag paa en Maade var ved at »skære Ris til sin egen Rumpe«.

Rigsdagstidenden paa den Tid havde endnu ikke aflagt at referere Følgerne af saadanne Fortælelser. Der staar, at denne Udtalelse fremkaldte stærk Latter fra Salen og Tilhørerpladsen. Begivenheden paataltes fra Formandens Side — med Krav om mere passende Udtryk.

Chr. Christensen: Det glæder mig virkelig, at jeg har fremkaldt denne Latter hos Tilhørerne.

Formanden anmodede Tal. om at henvende sig til Formanden, ikke til Tilhørerne.

Christensen gav skarpt

igen. Naar det kan tillades Tilhørerne at afbryde en Taler ved en saadan Latter, maa man antage....

Formanden havde ikke kunnet skelne mellem Latteren fra Salen og fra Tilhørerpladserne men iøvrigt maatte Tilhørerne ikke afbryde Taleren.

Christensen: Ja, jeg maa da forlade dette Punkt, siden der er en saadan Latter, at man ikke kan komme til at udtale sig.

Det lille Mellemspil har selvfølgelig kun Kuriositets-Betydning.

Chr. Christensens Tale er hvad Indholdet angaar, et fortræffeligt Indlæg mod Beskæringen af Junigrundloven.

»Frederik den Syvende, Danmarks folkekære Konge, skænkede det danske Folk en fri konstitutionel Forfatning, hvorved han frigjorde og ligestillede os Smaa-borgere med de andre Borgere i Staten, og nu at beskære og beklippe en Del af disse Borgere for en Del af deres Ligeberettigelse med de andre Samfundsklasser kan jeg ikke være med til.«

»Jeg tror, at Vedtagelsen af dette Forslag er det Samme som at fremkalde Splid, Misundelse og Had mellem Borgerne.«

»Jeg tror ikke det med Grund kan siges, at vi har misbrugt Friheden, og dog vil man beklippe den for os.«

»Jeg udtalte bestemt paa Valgdagen den 4. i forrige Maaned (d. 4. Juni 1866, da C. C. var blevet valgt ved K a a r i n g), at jeg vilde sige Nej, og dog blev jeg saa godt som enstemmigt valgt til Kredsens Repræsentant. Efter hvad jeg kunde skønne, var der kun tre, der stemte imod mig, hvoraf den ene var en Dreng paa 17—18 Aar, men han havde altsaa ingen Stemmeret. Jeg tror, at der heri ligger et Bevis for, at det ikke er rigtigt, naar man siger, at det er Købstæderne, der er misfornøjede med den nugældende Valglov til Landstinget.«

— — —

Grundlovskampen havde gjort det klart for Chr. Christensen som for mange andre af det folke-

lige Frisinds Mænd, at nu var det nødvendigt, at der overalt i Landet oprettedes folkelige Blade. Og Chr. Christensen medvirkede til, at ogsaa Næstved fik sit folkelige Blad.

I Næstved havde der en kort Tid i Trediverne været et ejendommeligt Blad — en Forløber for den frisindede Provinspresse, nemlig »Sjællandsposten« eller »Næstved Ugeblad«, stiftet af den senere saa berømte »Corsar«s Redaktør og Digter Meir Aron Goldschmidt. Men da den unge Goldschmidt paa Grund af en Proces med Næstved Borgerrepræsentanter maatte opgive Virksomheden, tabte Bladet sin Betydning. 1847 stiftede Bogtrykker A. P. Bang »Næstved Avis«, der imidlertid nu gik med de Konservati-

ve. Arbejdet paa Oprettelsen af et folkeligt Dagblad førtes til et Resultat af tidligere Typograf ved »Næstved Avis«, C. V. Petersen, der med Støtte bl. a. af Kredsens Folketingsmand, den 6.

Juli 1866 kunde udsende det første Numer af »Næstved Tidende« Sydsjællands Folkeblad, en politisk og Avertissements-Avis.

Den 12. Oktober 1866 genvalgte, Chr. Christensen (atter ved Kaaring), og hans Livsbane, ogsaa politisk, syntes at ligge lys for ham. Men i Tiden derefter ramtes han af et haardt personligt Slag, idet hans ældste Søn, en haabefuld Yngling, bortkaldtes efter et langt smertefuldt Sygeleje.

Sorgen kastede ham selv paa et haardt og langvarigt Sygeleje. Og efter disse to Tildragelser kom han aldrig ret til Kræfter igen.

Han, der oprindeligt havde været en frisk og glad Natur, var efter de haarde Slag blevet en tavs og indesluttet Mand. Han gik stille med sin Lidelse. Den høje og velvoxne Mand med det milde og venlige Blik var vellidt blandt alle, ogsaa blandt sine Standsfæller paa Tinge.

Under Fæstesagens Behandling i 1868 gjorde det — skriver et Blad fra den Tid — et dybt Indtryk paa de Fleste, da han talte om den Ret, Loven af 1861 havde givet Godsejerne til at nedlægge hver 10. Bondegaard. Hans Fædrenegaard paa Tybjerg Gods var udset til at nedlægges ved Fæsteledighed. Denne Tanke smertede ham dybt, og han gav denne Smerte Udtryk i de Ord, at det Sted, hvor hans Vugge havde staaet, var indviet til Undergang, saa at Godsejerens Plov vilde trække sin Fure over de Steder, hvor hans Slægt havde levet og virket.

Om den Bitterhed, der fyldte ham ved Tanken om det, der sker, faar man et stærkt Indtryk ved at læse Slutningsudtalelsen: »Saa længe en enkelt lille Samfundsklasse har Ret til at snøre og binde en stor Samfundsklasse, saaledes at den har ondt ved at røre sig i social og politisk Henseende, er vi ikke fuldkommen frie.«

Disse Ord, sammenholdt med hans Udtalelser om 66-Forfatningen, giver os et klart Indtryk baa- de af hans Frihedskærlighed og hans Troskab mod Slægten. Han har da i sin Person rummet nogle af de smukkeste Træk i den sjællandske Bondes Karakter.

Den 16. November 1869 om Formiddagen Kl. 10 hensov Chr. Christensen omgivet af sine Kære (Hustru og tre Børn), og den 24. November jordfæstedes han paa Tybjerg Kirkegaard.

Pressen, saaledes »Morgenposten«, »Næstved Tidende«, »Aalborg Stiftstidende« o. fl., bragte hans Gerning og Minde varme Ord.

Og ved Baaren, over hvilken Herlufmagle Vaabenbrødre- for- enings florumhængte Fane vaje- de, samledes et stort Følge fra Nær og Fjærn. Sognepræsten, Pa- stor Beyer (Fr. Bajers Fader) tal- te smukt baade i Sørgehuset og i Kirken, og Tybjerg Herreds Sog- nefogder bar hans Lig til Graven.

Hans Enke overlevede ham i

næsten 30 Aar, idet hun først døde den 14. Februar 1898.

— — —

Frygten for Gaardens Udslettelse gik dog kun delvis i Opfyldelse. Halvdelen af dens Jord blev ganske vist lagt ind under Hovedgaarden, og paa denne Del laa Chr. Christensens Gaard (i nuværende Raasø-Mark). Gaarden nedbrødes; men Herregaardsplovens Furer kom aldrig til at trække sig over Gaardspladsen. En Del Bro- og Grundsten blev liggende, og det Hele beplantedes. Nu fortæller en granbevokset Plet, hvor Gaardens tidligere Plads var.

Naar Vinden suser gennem Granerne, fortæller den om et forsvundet Hjem, i hvilket der er tænkt mange Tanker om sin Tids Problemer.

En ny Gaard, som i sin Tid indehavdes af Chr. Christensens Svigersøn, senere afd. P. Hansen, Tybjerg, blev bygget Vest for Vejen til Hjelmsøllille, og en Del af den under Herregaarden indlagte Jord blev senere købt tilbage.

Nu hvisker Vestenvinden gennem Granerne i Plantagen paa den forsvundne Bondegaards Plads, og Højspændingsiedningens traadtynde Stribe paa Aftenrødens Glar indtegner et nyt Billede i Landets evigt foranderlige Træk.

